

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES LAILAS MEDINAS
SECINĀJUMI,
sniegti 2025. gada 3. aprīlī¹

Lieta C-21/24

CP

pret

Nissan Iberia, S.A.

(*Juzgado de lo Mercantil n.º 1 de Zaragoza* (Saragosas Komerclietu tiesa Nr. 1, Spānija) lūgums
sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Konkurence – Efektivitātes princips – Tā kaitējuma
atlīdzinājums, kas nodarīts ar LESD 101. panta 1. punktā aizliegtu darbību –
Direktīva 2014/104/ES – Privāttiesiskā izpilde – Novēlota direktīvas transponēšana –
Piemērošana laikā – 10. pants – Noilguma termiņš – *Dies a quo* noteikumi –
Zaudējumu atlīdzināšanas prasības celšanai vajadzīgās informācijas iegūšana – Spriedums
C-605/21 *Heureka Group* (Cenu salīdzināšanas vietnes) – Valsts konkurences iestādes (VKI)
lēmuma publicēšana tās tīmekļvietnē – Par galīgu vēl nekļuvuša VKI lēmuma saistošais spēks –
Noilguma termiņa apturēšana vai pārtraukšana līdz dienai, kad šis lēmums kļūs galīgs

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par LESD 101. panta interpretāciju, ņemot vērā
efektivitātes principu. Tas iesniegts saistībā ar tiesvedību starp CP, fizisku personu, un *Nissan
Iberia, S.A.* (turpmāk tekstā – “*Nissan*”) par CP celto prasību atlīdzināt iespējamo kaitējumu, kas
izriet no LESD 101. panta un 2007. gada 3. jūlija *Ley^o15/2007 de Defensa de la Competencia*
(Likums 15/2007 par konkurences aizsardzību) 1. panta pārkāpuma, kuru konstatējusi *Comisión
Nacional de los Mercados y la Competencia* (Valsts tirgu un konkurences komisija; turpmāk
tekstā – “*CNMC*”) un kuru esot izdarījuši vairāki uzņēmumi, tostarp *Nissan*.

2. Šī lieta ir saistīta ar Tiesā izskatītajām lietām par noilguma termiņiem, kas piemērojami
zaudējumu atlīdzināšanas prasībām par Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem, un it īpaši
par šādu termiņu *dies a quo*² noteikšanu³. Tomēr šī lieta atšķiras no minētajām lietām, jo
zaudējumu atlīdzināšanas prasība ir celta pēc valsts konkurences iestādes (VKI) lēmuma, kas
publicēts tās tīmekļvietnē, nevis pēc Eiropas Komisijas lēmuma, kura kopsavilkums publicēts
Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

¹ Oriģinālvaloda – angļu.

² Latīņu izteiciens, ar ko apzīmē dienu, no kuras sāk skaitīt procesuālos termiņus.

³ Spriedumi, 2022. gada 22. jūnijs, *Volvo* un *DAF Trucks* (C-267/20, turpmāk tekstā – “spriedums *Volvo*”, EU:C:2022:494), un 2024. gada
18. aprīlis, *Heureka Group* (Cenu salīdzināšanas vietnes) (C-605/21, turpmāk tekstā – “spriedums *Heureka*”, EU:C:2024:324), kā arī
rīkojums, 2023. gada 6. marts, *Deutsche Bank* (Aizliegta vienošanās – *Euro* procentu likmju atvasinātie instrumenti) (C-198/22 un
C-199/22, EU:C:2023:166).

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

3. Direktīvas 2014/104/ES⁴ 9. pantā “Valstu nolēmumu spēks” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka [VKI] vai pārsūdzības tiesas galīgajā nolēmumā konstatētais konkurences tiesību pārkāpums tiek uzskatīts par neapstrīdami pierādītu attiecībā uz zaudējumu atlīdzināšanas prasību, kas celta to valsts tiesās saskaņā ar LESD 101. vai 102. pantu vai valstu konkurences tiesībām.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā minēto galīgo nolēmumu, kas pieņemts citā dalībvalstī, saskaņā ar valsts tiesību aktiem var iesniegt to valsts tiesā vismaz kā pirmšķietamu pierādījumu par to, ka ir noticis konkurences tiesību pārkāpums, un vajadzības gadījumā var izvērtēt kopā ar citiem pušu iesniegtajiem pierādījumiem.

3. Šis pants neskar LESD 267. pantā noteiktās tiesības un pienākumus.”

4. Saskaņā ar šīs direktīvas 10. pantu “Noilguma termiņi”:

“1. Dalībvalstis saskaņā ar šo pantu paredz noteikumus, kas piemērojami noilguma termiņiem zaudējumu atlīdzināšanas prasību celšanai. Minētajos noteikumos paredz, kad sāk skaitīt noilguma termiņu, kāds ir tā ilgums un kādos apstākļos tas tiek pārtraukts vai apturēts.

2. Noilguma termiņus nesāk skaitīt, pirms konkurences tiesību aktu pārkāpums nav beidzies un prasītājs zina vai var pamatoti uzskatīt, ka tas zina:

- a) par rīcību un to, ka tas ir konkurences tiesību pārkāpums;
- b) to, ka konkurences tiesību pārkāpuma rezultātā tam ir nodarīts kaitējums; un
- c) pārkāpēja identitāti.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka noilguma termiņš zaudējumu atlīdzināšanas prasības celšanai ir vismaz pieci gadi.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka noilguma termiņa skaitīšanu aptur vai atkarībā no valsts tiesību aktiem pārtrauc, ja [VKI] attiecībā uz konkurences tiesību aktu pārkāpumu, uz kuru attiecas zaudējumu atlīdzināšanas prasība, veic izmeklēšanas vai procesuālu darbību. Apturējums beidzas agrākais vienu gadu pēc tam, kad nolēmums par pārkāpumu ir kļuvis galīgs, vai pēc tam, kad procedūra izbeigta citā veidā.”

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva (2014. gada 26. novembris) par atsevišķiem noteikumiem, kuri valstu tiesībās reglamentē zaudējumu atlīdzināšanas prasības par dalībvalstu un Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem (OV 2014, L 349, 1. lpp.).

II. Pamatlietas rašanās fakti un prejudiciālie jautājumi

5. 2015. gada 23. jūlijā CNMC pieņēma lēmumu lietā S/0482/13 *Fabricantes de Automóviles* (Automobiļu ražotāji), kurā secināja, ka rīcība, kas izpaudās kā komerciāli sensitīvas informācijas apmaiņa starp vairākiem uzņēmumiem, tostarp *Nissan*, un tika izbeigta 2013. gadā, ir pretrunā LESD 101. pantam un Likuma 15/2007 1. pantam.

6. 2015. gada 28. jūlijā CNMC šajā ziņā publicēja paziņojumu presei.

7. 2015. gada 15. septembrī CNMC lēmums tika publicēts tās oficiālajā tīmekļvietnē.

8. Iespējamā pārkāpuma izdarītāji, tostarp *Nissan*, cēla vairākas prasības, lūdzot atcelt šo lēmumu, tomēr 2021. gadā *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) atstāja to spēkā.

9. Pēc šī lēmuma CP 2023. gada martā cēla zaudējumu atlīdzināšanas prasību (secīga zaudējumu atlīdzināšanas prasība jeb zaudējumu atlīdzināšanas prasība, kas balstīta uz konkurences iestādes lēmumu), lūdzot piespriest *Nissan* atlīdzināt kaitējumu, kas, iespējams, nodarīts CP, iegādājoties transportlīdzekli, kura cenu ir ietekmējusi CNMC konstatētā pretkonkurences rīcība.

10. Aizstāvībā *Nissan* būtībā apgalvoja, ka attiecībā uz šo prasību ir iestājies noilgums. Šīs sabiedrības ieskatā saskaņā ar šajā lietā piemērojamajiem *Código Civil* (Civilkodekss) noteikumiem par noilgumu, viena gada noilguma termiņu sāk skaitīt no brīža, kad cietusī persona uzzinājusi par attiecīgo prettiesisko rīcību. Šajā lietā, ņemot vērā, ka: i) CNMC 2015. gada 15. septembrī savā oficiālajā tīmekļvietnē bija publicējusi pilnu lēmuma tekstu, ii) CNMC šajā ziņā bija publicējusi arī paziņojumu presei un iii) tā kā lieta, kas bija šī lēmuma priekšmets, tika plaši atspoguļota valsts plašsaziņas līdzekļos, CP nevar apgalvot, ka viņam nebija zināma informācija, kas nepieciešama zaudējumu atlīdzināšanas prasības celšanai. Tādējādi *Nissan* skatījumā, tā kā, lai sāktos noilguma termiņš, nav nepieciešams, lai šis lēmums būtu kļuvis galīgs, var uzskatīt, ka šis termiņš ir sācies 2015. gada 15. septembrī.

11. Iesniedzējtiesa norāda, ka tā iepriekš ir uzskatījusi, ka attiecībā uz tādām prasībām kā pamatlietā aplūkotā ir iestājies noilgums, un šī prasība tādējādi bija jāceļ, sākot no CNMC lēmuma publicēšanas dienas, proti, no 2015. gada 15. septembra, negaidot, līdz tas kļūs galīgs.

12. Iesniedzējtiesa būtībā apgalvo, ka zaudējumu atlīdzināšanas prasības gadījumā noilguma termiņu var sākt skaitīt tikai no brīža, kad cietusī persona ir uzzinājusi vai būtu varējusi zināt par: a) pārkāpuma esamību, b) kaitējuma esamību, c) abu cēloņsakarību un d) pārkāpuma izdarītāja identitāti.

13. Turpretī atbilstoši lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu *Audiencia Provincial de Zaragoza* (Saragosas provinces tiesa, Spānija), lemjot par agrāku iesniedzējtiesas spriedumu, savukārt ir izmantojusi atšķirīgu pieeju *dies a quo* noteikšanai. Saskaņā ar šīs augstākās instances tiesas spriedumu *dies a quo*, no kura sāk skaitīt zaudējumu atlīdzināšanas prasības noilguma termiņu, ir jāaprēķina no brīža, kad CNMC lēmums kļuva galīgs pēc *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) 2021. gada jūnija sprieduma pasludināšanas.

14. Šādos apstākļos *Juzgado de lo Mercantil n.º 1 de Zaragoza* (Saragozas Komerclietu tiesa Nr. 1, Spānija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai Savienības tiesībās pastāv juridisks pamats, lai nošķirtu iespēju un pienākumu celt zaudējumu atlīdzināšanas prasību par konkurences tiesību pārkāpumu, vai, gluži pretēji, cietušajai personai ir jāceļ šāda prasība, tiklīdz tā ir uzzinājusi vai var pamatoti uzskatīt, ka tā ir zinājusi gan par to, ka tai ir nodarīts kaitējums šī pārkāpuma dēļ, gan par pārkāpuma izdarītāja identitāti, un tad sākas arī noilguma termiņš?
- 2) Vai, lai varētu celt zaudējumu atlīdzināšanas prasību tiesu iestādē, ir jāsaagaida brīdis, kad sods ir stājies likumīgā spēkā, vai, gluži pretēji, ja [VKI] pilnībā publicētajā lēmumā ir norādīti attiecīgā pārkāpuma izdarītāji, precīzs pārkāpuma ilgums un preces, uz kurām attiecas šis pārkāpums, ir uzskatāms, ka tiesā var tikt celta zaudējumu atlīdzināšanas prasība un sākas noilguma termiņš?
- 3) Vai pilna apmēra soda publicēšana [VKI] oficiālajā un publiski pieejamajā tīmekļvietnē noilguma termiņa sākšanās mērķiem ir pielīdzināma [Komisijas] lēmuma kopsavilkuma publicēšanai [*Oficiālajā Vēstnesī*], ņemot vērā, ka [VKI] lēmumi tiek publicēti tikai oficiālajā tīmekļvietnē?”

III. Par tiesvedību Tiesā

15. Rakstveida apsvērumus iesniedza *Nissan*, Spānijas valdība un Komisija. Tiesas sēde notika 2025. gada 16. janvārī, un tajā tika pārstāvēti minētie lietas dalībnieki, kā arī CP.

IV. Izvērtējums

A. Ievada apsvērumi

16. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nav skaidrs, vai Direktīva 2014/104 un 2017. gada 26. maija *Real Decreto-ley 9/2017* (turpmāk tekstā – “Karaļa dekrētlukums 9/2017”), ar kuru šī direktīva transponēta Spānijas tiesībās, ir *ratione temporis* piemērojami pamatlietā. Karaļa dekrētlukums 9/2017 stājās spēkā 2017. gada 27. maijā⁵.

17. Lai noteiktu Direktīvas 2014/104 10. panta – kurā paredzēti noteikumi par privāttiesiskās izpildes lietās piemērojamo noilgumu – piemērojamību laikā, “jāpārbauda, vai pamatlietā aplūkotā situācija ir radusies pirms šīs direktīvas transponēšanas termiņa beigām vai arī tā turpina radīt sekas pēc šī termiņa beigām”⁶.

18. Lai gan iesniedzējtiesa ir sniegusi maz informācijas par prejudiciālajiem jautājumiem piemērojamo valsts tiesisko regulējumu, no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu var secināt, ka Spānijas tiesībās pirms Direktīvas 2014/104 transponēšanas noilguma termiņu zaudējumu atlīdzināšanas prasību celšanai par konkurences tiesību pārkāpumiem regulēja vispārējā kārtība, kas piemērojama ārpuslīgumiskajai civiltiesiskajai atbildībai, un noilguma termiņš attiecīgi bija viens gads.

⁵ Proti, piecus mēnešus pēc šīs direktīvas transponēšanas termiņa beigām.

⁶ Skat. spriedumu *Heureka*, 49. punkts. Skat. arī minētā sprieduma 50. punktu.

19. Ir tiesa, ka šajā gadījumā zaudējumu atlīdzināšanas prasība pamatlietā tika celta 2023. gada martā, tas ir, gan pēc Direktīvas 2014/104 transponēšanai valsts tiesību sistēmā noteiktā termiņa, gan pēc datuma, kurā tā galu galā tika transponēta. Vienlaikus iesniedzējtiesa uzskata, ka noilguma termiņu pamatlietā bija jāsāk skaitīt dienā, kad CNMC lēmums tika publicēts tās tīmekļvietnē, proti, 2015. gada 15. septembrī. Citiem vārdiem, šis datums ir agrāks par šīs direktīvas piemērojamību laikā.

20. Turklāt *Nissan* gadījumā pārkāpums beidzās 2013. gada augustā, proti, pirms Direktīvas 2014/104 21. pantā noteiktā transponēšanas termiņa beigām (kas bija 2016. gada 27. decembris) un pirms Karaļa dekrētlukuma 9/2017 stāšanās spēkā.

21. Tādējādi saskaņā ar šīs direktīvas pārejas noteikumiem (22. panta 1. punkts) un Karaļa dekrētlukuma 9/2017 (3. pants un pirmais pārejas noteikums), kas paredz, ka to materiālajiem noteikumiem nav atpakaļejoša spēka, šķiet, ka attiecīgā direktīva un Karaļa dekrētlukuma 9/2017 attiecīgās normas kopumā laika ziņā nav piemērojamas pamatlītai un ir iespējams tieši atsaukties uz LESD.

22. Tāpat jānorāda, ka prejudiciālajos jautājumos iesniedzējtiesa nav minējusi nevienu konkrētu Savienības tiesību normu, kuras interpretāciju tā būtu lūgusi. Tomēr no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka iesniedzējtiesa ir lūgusi Tiesu precizēt LESD 101. panta interpretāciju saistībā ar noilguma termiņiem secīgu zaudējumu atlīdzināšanas prasību gadījumā lietā, kurā Savienības konkurences tiesību pārkāpums ir konstatēts ar VKI lēmumu.

B. Par pirmā prejudiciālā jautājuma pieņemamību

23. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Savienības tiesībās ir juridisks pamats, kas ļautu nošķirt iespēju (tiesības) un pienākumu celt zaudējumu atlīdzināšanas prasību par konkurences tiesību pārkāpumu.

24. Manuprāt, šis jautājums ir hipotētisks, jo saskaņā ar judikatūru tas nav “vajadzīgs”, lai iesniedzējtiesa varētu “sniegt spriedumu” lietā, kuru tā izskata⁷.

25. Proti, prasītājs pamatlietā faktiski ir cēlis zaudējumu atlīdzināšanas prasību un tādējādi jau ir izmantojis tiesības prasīt zaudējumu atlīdzināšanu par Savienības konkurences tiesību pārkāpumu. Tāpat, kā norādījusi Spānijas valdība, šī jautājuma pamatā esošās iesniedzējtiesas šaubas, šķiet, pilnībā izriet no tādas valsts judikatūras argumentācijas daļas, kura nav pietiekamā mērā saistīta ar Savienības tiesībām, bet iekļaujas tikai Spānijas tiesību piemērošanas jomā⁸.

26. Turklāt zināmas šaubas par pirmā prejudiciālā jautājuma pieņemamību pastāv arī saistībā ar to, vai ir izpildīti Tiesas Reglamenta 94. panta c) punktā paredzētie nosacījumi, jo lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav precīzi izklāstīti iemesli, kas likuši iesniedzējtiesai uzdot šo jautājumu. Proti, “lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu jābūt ietvertam to iemeslu izklāstam,

⁷ Atbilstoši LESD 267. pantam Tiesai nav jāsniedz konsultatīvi atzinumi par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem. Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 22. marts, *Prokurator Generalny* (Augstākā tiesas Disciplinārlietu palāta – Iecelšana) (C-508/19, EU:C:2022:201, 60. un 61. punkts).

⁸ Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatā ir *Audiencia Provincial de Zaragoza* (Saragosas provinces tiesa) judikatūra. Šķiet, ka šī argumentācija it īpaši ir balstīta uz to, ka Spānijas tiesībās tiek konceptuāli nošķirta spēja celt prasību un šādas prasības celšanai noteiktais noilguma termiņš.

kuri likuši iesniedzējtiesai šaubīties par noteiktu Savienības tiesību normu interpretāciju, kā arī norādītai saiknei, ko tā ir konstatējusi starp šīm tiesību normām un pamatlietai piemērojamajiem valsts tiesību aktiem”⁹.

27. Visbeidzot, minētās šaubas ir atspoguļotas arī lietas dalībnieku apsvērumos. Ne *Nissan*, ne Spānijas valdība, nedz arī Komisija būtībā nav iesniegušas apsvērumus par pirmo jautājumu. Tā vietā šie lietas dalībnieki ir ierosinājuši pārformulēt trīs uzdotos prejudiciālos jautājumus un izskatīt tos kopā.

28. Pirmais jautājums tātad atzīstams par nepieņemamu.

29. Katrā ziņā var uzsvērt, ka LESD 101. pantā cietušajai personai ir piešķirtas *tiesības* – un nav uzlikts pienākums – norādīt uz to, ka nolīgums vai darbība, kas ir aizliegta saskaņā ar šo pantu, nav spēkā, lai prasītu zaudējumu atlīdzināšanu. Tomēr, ja šī persona izvēlas celt zaudējumu atlīdzināšanas prasību, tai jāievēro atbilstošie noteikumi, piemēram, noteikumi par noilguma termiņiem. Lai cietusī persona varētu izpildīt šos pienākumus un izmantot Savienības tiesību aktos piešķirtās tiesības, noteikumiem, kas reglamentē noilguma termiņus, jābūt precīziem, skaidriem un paredzamiem¹⁰. Šos jautājumus detalizētāk aplūkošu otrā un trešā prejudiciālā jautājuma analizē.

C. Par otro un trešo prejudiciālo jautājumu

30. Vispirms jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru “ar LESD 267. pantu iedibinātajā sadarbības starp valstu tiesām un Tiesu procedūrā Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai noderīga atbilde, kas ļautu izlemt tās izskatīšanā esošo strīdu”¹¹.

31. Ar otro un trešo jautājumu, kurus ir lietderīgi izskatīt kopā un pārformulēt, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, pirmkārt, vai LESD 101. pants un efektivitātes princips jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā valsts tiesiskais regulējums, kā to interpretējušas attiecīgās valsts tiesas, atbilstoši kuram noilguma termiņš – kas piemērojams zaudējumu atlīdzināšanas prasībām par Savienības konkurences noteikumu pārkāpumu, kurš konstatēts VKI lēmumā (secīga zaudējumu atlīdzināšanas prasība), – sākas tikai *dienā, kad šis lēmums*: a) *kļuvis galīgs*, attiecīgā gadījumā – pēc tā apstiprināšanas attiecīgajās valsts tiesās¹², un/vai b) ir publicēts VKI tīmekļvietnē, bet *vēl nav kļuvis galīgs*. Šajā ziņā iesniedzējtiesa, otrkārt, būtībā jautā, vai Tiesas pieeju spriedumā *Heureka* (kas attiecas uz secīgām prasībām, kuras celtas, pamatojoties uz Komisijas lēmumiem, un kuru kopsavilkums publicēts *Oficiālajā Vēstnesī*), var pārņemt tādā lietā kā pamatlīta (kas attiecas uz VKI lēmumiem, kuri publicēti tikai VKI tīmekļvietnē).

⁹ Skat. spriedumu, 2023. gada 28. novembris, *Commune d’Ans* (C-148/22, EU:C:2023:924, 46. un 47. punkts).

¹⁰ Ari attiecībā uz Savienības tiesībām Tiesa ir atzinusi, ka saskaņā ar “tiesiskās drošības un tiesiskās palāvības aizsardzības principiem [Savienības] tiesību aktu iedarbībai ir jābūt skaidrai un paredzamai tām personām, uz kurām tā attiecas” (spriedums, 1981. gada 12. novembris, *Meridionale Industria Salumi* u.c. (no 212/80 līdz 217/80, EU:C:1981:270, 10. punkts)).

¹¹ Spriedums, 2019. gada 28. marts, *Cogeco Communications* (C-637/17, turpmāk tekstā – “spriedums *Cogeco*”, EU:C:2019:263, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).

¹² Proti, ja VKI lēmums noteiktajā termiņā nav pārsūdzēts, to principā var uzskatīt par galīgu.

1. Ievads

32. Tiesa ir precizējusi, ka “ikviens uzņēmums, kas uzskata, ka ierobežojošas prakses rezultātā tam ir nodarīts kaitējums, var vērsties valsts tiesās, atsaucoties uz tiesībām, kas tam piešķirtas [LESD 101. panta 1. punktā un 102. pantā], kuras rada tiešu iedarbību attiecībās starp privātpersonām”¹³.

33. Šajā ziņā “LESD 101. panta pilnīgā efektivitāte un it īpaši tā 1. punktā noteiktā aizlieguma lietderīgā iedarbība būtu apdraudēta, ja neviena persona nevarētu prasīt atlīdzinājumu par zaudējumiem, kas tai radušies konkurences tiesību pārkāpuma dēļ”¹⁴.

34. Turklāt “ikvienas personas tiesības prasīt šāda kaitējuma atlīdzināšanu stiprina Savienības konkurences noteikumu iedarbīgumu un var atturēt no bieži vien slepenas rīcības, kas var ierobežot vai izkropļot konkurenci, un tādējādi veicina efektīvas konkurences saglabāšanu Savienībā”¹⁵.

35. Lai nodrošinātu Savienības konkurences noteikumu lietderīgo iedarbību, ir nepieciešams, lai gan publiskās, gan privāttiesiskās izpildes sistēma iespējami labi attīstītos¹⁶. Šajā ziņā Savienības konkurences politikas kontekstā publiskās un privāttiesiskās izpildes sistēma “būtu jāuzskata par integrētu sistēmu, kurā daudzi faktori palīdz sasniegt papildinošos atturēšanas un kompensācijas mērķus”¹⁷.

36. Tiesa, atsaucoties uz Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, ir precizējusi, ka “ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, ir tikušas pārkāptas, ir tiesības uz *efektīvu* tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā”¹⁸. Tiesa arī ir uzsvērusi, ka “dalībvalstis [...] ir atbildīgas par to, lai *katrā atsevišķā gadījumā* tiktu nodrošināta šo tiesību *efektīva aizsardzība tiesā*, kas garantēta Hartas 47. panta pirmajā daļā”¹⁹.

37. Konkrētāk, tā kā attiecīgajā jomā nav Savienības tiesiskā regulējuma, pirms Direktīvas 2014/104 stāšanās spēkā “katras dalībvalsts tiesību sistēmā bija jāparedz kārtība, kādā īstenojamās tiesības pieprasīt atlīdzību par zaudējumiem, kas radušies LESD 101. pantā aizliegtā nolīguma vai darbības dēļ, ar nosacījumu, ka tiek ievēroti līdzvērtības un efektivitātes principi”²⁰.

38. Tomēr, atbildot uz otro un trešo prejudiciālo jautājumu, jāņem vērā tikai efektivitātes princips. Proti, tas ir vienīgais princips, uz kuru atsaukusies iesniedzējtiesa.

¹³ Spriedums, 1997. gada 18. marts, *Guérin automobiles*/Komisija (C-282/95 P, EU:C:1997:159, 39. punkts). Skat. arī spriedumus, 2001. gada 20. septembris, *Courage un Crehan* (C-453/99, EU:C:2001:465, 23. un 24. punkts), un 2006. gada 13. jūlijs, *Manfredi* u.c. (no C-295/04 līdz C-298/04, EU:C:2006:461, 58. un 59. punkts). Pēc analogijas skat. spriedumu, 2023. gada 16. marts, *Towercast* (C-449/21, EU:C:2023:207, 42.–53. punkts).

¹⁴ Spriedums, 2025. gada 28. janvāris, *ASG 2* (C-253/23, turpmāk tekstā – “spriedums *ASG 2*”, EU:C:2025:40, 61. punkts un tajā minētā judikatūra).

¹⁵ Turpat, 63. punkts un tajā minētā judikatūra.

¹⁶ Ģenerālvokātes J. Kokotes [J. Kokott] 2014. gada 22. janvāra secinājumi lietā *KONE* u.c. (C-557/12, EU:C:2014:45, 59. un 60. punkts).

¹⁷ Caro de Sousa, P., *The Private Enforcement of Competition Law*, Oxford University Press, Oksforda, 2024, 23. lpp.

¹⁸ Spriedums, 2020. gada 6. oktobris, *État luxembourgeois* (Tiesības apstrīdēt tiesā informācijas sniegšanas pieprasījumu nodokļu jomā) (C-245/19 un C-246/19, EU:C:2020:795, 47. punkts (mans izcēlums). Šis punkts tagad ir atspoguļots arī Direktīvas 2014/104 4. apsvērumā. Turklāt minētās direktīvas 36. apsvērumā ir noteikts, ka “valstu noteikumi par noilguma termiņu sākumu, ilgumu, apturēšanu vai pārtraukšanu nedrīkstētu būt tādi, kas nepamatoti kavē zaudējumu atlīdzināšanas prasību celšanu”.

¹⁹ Spriedums *ASG 2*, 75. punkts (mans izcēlums).

²⁰ Spriedums, 2019. gada 14. marts, *Skanska Industrial Solutions* u.c. (C-724/17, EU:C:2019:204, 27. punkts un tajā minētā judikatūra). Skat. arī spriedumu *Heureka*, 51. punkts.

39. Par šo principu Tiesa, pirmkārt, ir nospriedusi, ka “noteikumi, kas piemērojami prasībām, kuras paredzētas, lai aizsargātu tiesības, kādas attiecīgajām personām izriet no Savienības tiesību tiesās iedarbības, nedrīkst [...] padarīt neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt Savienības tiesību sistēmā piešķirto tiesību izmantošanu”²¹. Otrkārt, “konkurences tiesību jomā piemērojamās valsts tiesību normas nedrīkst apdraudēt LESD 101. un 102. panta efektīvu piemērošanu, un tās ir jāpielāgo šīs jomas lietu īpatnībām, saistībā ar kurām principā jāveic sarežģīta fakto un ekonomiskā analīze”²².

40. Šajā ziņā jāņem vērā: lai celtu zaudējumu atlīdzināšanas prasības, parasti ir jāveic sarežģīta fakto un ekonomiskā analīze, jo stridiem par konkurences tiesību pārkāpumiem principā ir raksturīga informācijas asimetrija par sliktu cietušajai personai²³.

41. Attiecībā uz noilguma termiņa *dies a quo* noteikšanu zaudējumu atlīdzināšanas prasību gadījumā Tiesa ir nospriedusi, ka jābūt izpildītiem diviem kumulatīviem nosacījumiem, proti, i) jābūt izbeigtam konkurences tiesību pārkāpumam (objektīvais elements) un ii) jābūt zināmāi informācijai, kas vajadzīga zaudējumu atlīdzināšanas prasības celšanai (subjektīvais elements)²⁴.

42. Šķiet, ka i) *nosacījums* šajā lietā ir izpildīts, jo no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka pārkāpums pamatlietā tika izbeigts 2013. gada augustā. Lietas dalībniekiem ir domstarpības par ii) *nosacījumu*, proti, nosacījumiem, kam jābūt izpildītiem, lai varētu secināt, ka cietušajai personai bija zināma informācija, kas vajadzīga, lai tā varētu celt zaudējumu atlīdzināšanas prasību.

43. Otrais un trešais uzdotais jautājums tiks izskatīti, ņemot vērā šos ievada apsvērumus.

2. *Autonomu un secīgu prasību nošķiršana*

44. Kā minēts iepriekš, tiesības pieprasīt atlīdzību par kaitējumu, kas nodarīts konkurences tiesību pārkāpuma dēļ, cietušajai personai ir piešķirtas tieši ar LESD, un valstu tiesām ir jānodrošina šī Līguma noteikumu un it īpaši tā 101. panta efektīva piemērošana. Tomēr ne visām privāttiesiskās izpildes prasībām ir vienādas iezīmes. Tāpēc vispirms jāprecizē būtiskā atšķirība, kas pastāv starp abu veidu privāttiesiskās izpildes prasībām, proti, autonomo prasību (“stand-alone action”) un secīgo (“follow-on action”) prasību²⁵.

45. Autonomās prasības gadījumā valsts tiesa izskata zaudējumu atlīdzināšanas prasību tādā situācijā, kad vēl nav kompetentās konkurences iestādes²⁶ galīga lēmuma par tiem pašiem apstākļiem²⁷, un pierādīšanas pienākums pilnībā ir cietušajai personai. Šādā gadījumā šīs lietas pamatā esošajam jautājumam, proti, saiknei starp noilguma termiņa *dies a quo* un kompetentās konkurences iestādes lēmumu, nav nozīmes, jo cietusī persona, kas lūgusi atlīdzināt zaudējumus, nav balstījusies uz šādas iestādes secinājumiem.

²¹ Spriedums *Cogeco*, 43. punkts un tajā minētā judikatūra.

²² Spriedums *ASG 2*, 74. un nākamie punkti. Skat. arī spriedumus *Cogeco*, 47. punkts, un *Volvo*, 53. punkts; skat. arī rīkojumu, 2023. gada 6. marts, *Deutsche Bank* (Aizliegta vienošanās – *Euro* procentu likmju atvasinātie instrumenti) (C-198/22 un C-199/22, EU:C:2023:166, 33. punkts).

²³ Spriedumi *Cogeco*, 46. punkts, un *Volvo*, 54. punkts, un rīkojums, 2023. gada 6. marts, *Deutsche Bank* (Aizliegta vienošanās – *Euro* procentu likmju atvasinātie instrumenti) (C-198/22 un C-199/22, EU:C:2023:166, 34. punkts).

²⁴ Spriedums *Heureka*, 55. punkts un tajā minētā judikatūra.

²⁵ Skat. arī ģenerālvokāta Dž. Pitrucellas [G. Pitruzzella] secinājumus lietā *Repsol Comercial de Productos Petrolíferos* (C-25/21, EU:C:2022:659, 32.–35. punkts).

²⁶ Tas ir, Komisijas vai VKI lēmuma.

²⁷ Skat. spriedumus, 2023. gada 12. janvāris, *RegioJet* (C-57/21, EU:C:2023:6, 50. punkts), un *ASG 2*, 85. punkts.

46. Ja cietusī persona ir izvēlējusies celt autonomu prasību, tai nav nedz jāgaida publiskās izmeklēšanas rezultāti, ja šāda izmeklēšana ir veikta, nedz arī jāatliek zaudējumu atlīdzināšanas prasības celšana līdz brīdim, kad VKI lēmums kļūs galīgs un pilnībā izpildāms saskaņā ar piemērojamām valsts tiesībām. Principā autonomās prasības cietušajām personām ir apgrūtinošākas, un, kā norādījis ģenerālvokāts M. Bobeks [*M. Bobek*] lietā *Stichting Cartel Compensation*, ņemot vērā diezgan smago pierādīšanas pienākumu, kas visdrīzāk būtu katram prasītājam “autonomā privāttiesiskā tiesvedībā par konkurences tiesību pārkāpumiem, šādas prasības praksē droši vien būs retas”²⁸.

47. Savukārt secīgu prasību gadījumā cietušās personas balstās uz spēkā esošu lēmumu, ko pieņēmusi kompetentā konkurences iestāde – VKI vai Komisija –, lai prasītu atlīdzināt kaitējumu, kas tām nodarīts pārkāpuma dēļ un ko tās var pierādīt. Šādā scenārijā cietušajām personām, kuras lūdz atlīdzināt kaitējumu, attiecīgi nav jāpierāda konkurences tiesību pārkāpums un nolīguma vai rīcības prettiesiskums. Šādā gadījumā “lielākā daļa pierādījumu, kas vajadzīgi prasības pierādīšanai, [jau] būs konkurences iestādes rīcībā”²⁹.

48. Līdz ar to jautājums par attiecībām starp kompetentās konkurences iestādes lēmumu un noilguma termiņa *dies a quo* kļūst nozīmīgs tikai secīgu prasību gadījumā. Šīs attiecības raksturo saikne starp to, ka cietušajai personai ir zināma informācija, kas vajadzīga zaudējumu atlīdzināšanas prasības celšanai, un secinājumiem, kurus var izdarīt no tā, ka šī persona ir atsaukusies uz kompetentās konkurences iestādes lēmumu, kurā ietverta informācija šādas prasības celšanai.

49. Šajā lietā no iesniedzējtiesas sniegtās informācijas redzams, ka zaudējumu atlīdzināšanas prasību valsts tiesā CP cēla pēc VKI lēmuma pieņemšanas. Prasībā CP atsauca uz šīs iestādes konstatētajiem faktiem, kurus pārbaudījusi kompetentā valsts tiesa. No tā izriet, ka analizē par to, kā noteikt *dies a quo* saskaņā ar LESD 101. pantu, ņemot vērā efektivitātes principu, ir jākoncentrējas tikai uz situācijām, kad cietusī persona ir cēlusi secīgu prasību, kurā šī persona balstās uz VKI konstatētajiem faktiem.

3. Vai spriedumā Heureka rastais risinājums ir tieši pārņemams?

50. Nosakot noilguma termiņa *dies a quo* secīgu zaudējumu atlīdzināšanas prasību gadījumā, atbilstoši otrajam iepriekš minētajam nosacījumam jāpierāda, ka cietušajai personai bija zināma informācija, kas vajadzīga zaudējumu atlīdzināšanas prasības celšanai (subjektīvais elements)³⁰.

51. Šajā nolūkā šajā secinājumu sadaļā izskatīšu jautājumu, kurā brīdī var uzskatīt, ka cietušajai personai, kas ceļ *secīgu prasību, pamatojoties uz VKI lēmumu*, pietiekamā mērā bija zināma informācija, kas vajadzīga zaudējumu atlīdzināšanas prasības celšanai, proti, it īpaši informācija par attiecīgā pārkāpuma izdarītāju identitāti, precīzu pārkāpuma ilgumu un precēm, uz kurām attiecas šis pārkāpums, lai sāktu noilguma termiņa atskaiti. Atbildot uz šo jautājumu, citstarp izvērtēšu, vai Tiesas spriedums *Heureka*, kurā tika aplūkotas tiesiskās sekas, ko rada Komisijas lēmumi, var tikt *mutatis mutandis* piemērots tādiem VKI lēmumiem kā pamatlietā aplūkotais lēmums.

²⁸ Ģenerālvokāta M. Bobeka [*M. Bobek*] secinājumi lietā *Stichting Cartel Compensation* un *Equilib Netherlands* (C-819/19, EU:C:2021:373, 95. punkts).

²⁹ Caro de Sousa, P., minēts šo secinājumu 17. zemsvītras piezīmē, 27. lpp.

³⁰ Spriedums *Heureka*, 55. punkts un tajā minētā judikatūra.

52. Ir taisnība, ka nesenajā virspalātas spriedumā *Heureka* ir apkopota Tiesas iepriekšējā judikatūra par prasībām attiecībā uz noilguma termiņa *dies a quo* secīgas prasības gadījumā. Tomēr šis apkopojums ir balstīts uz tās saiknes juridisko raksturojumu, kas pastāv starp to, ka cietušajai personai ir zināma nepieciešamā informācija, no vienas puses, un *Savienības iestādes aktu* (proti, Komisijas lēmumu), no otras puses.

53. Šajā lietā secīga zaudējumu atlīdzināšanas prasība tika celta, pamatojoties uz VKI lēmumu, kas bija publicēts nevis valsts oficiālajā vēstnesī, bet gan šīs iestādes tīmekļvietnē, un par to tika celtas vairākas atcelšanas prasības (citiem vārdiem, tas vēl nebija kļuvis “galīgs”).

54. Tādēļ jāizvērtē, vai uz šo lietu var attiecināt spriedumu *Heureka*, kas ir par to, kāda ietekme uz noilguma termiņa *dies a quo* ir Komisijas lēmuma, ar kuru konstatēts pārkāpums lietā, kopsavilkuma publicēšanai *Oficiālajā Vēstnesī*.

55. Jaunākajā spriedumā *Heureka*, kas iekļaujas šajā judikatūras virzienā, Tiesa būtībā atzina, ka “neatkarīgi no tā, vai attiecīgais Komisijas lēmums ir kļuvis galīgs, no brīža, kad tā kopsavilkums publicēts [*Oficiālajā Vēstnesī*], un ar nosacījumu, ka attiecīgais pārkāpums ir beidzies, principā var saprātīgi uzskatīt, ka cietušās personas rīcībā ir visa vajadzīgā informācija, kas tai ļauj saprātīgā termiņā celt zaudējumu atlīdzināšanas prasību”³¹.

56. Pie šāda secinājuma Tiesa ir nonākusi, pamatojoties uz atšķirīgiem argumentiem: i) Komisijas lēmumu kopsavilkuma publicēšana *Oficiālajā Vēstnesī*, ii) Komisijas lēmumu tiesiskuma prezumpcija³² un iii) tas, ka šie lēmumi ir saistoši valstu tiesām, kā paredzēts Regulā Nr. 1/2003³³. Šajā ziņā Tiesa Komisijas lēmumu saistošo raksturu ir pretstatījusi “[VKI] lēmumiem [kuriem ir pierādījuma spēks] tikai tad, ja šie lēmumi ir galīgi”³⁴. Tiesa balstās arī uz attiecīgajā lēmumā ietvertās nepieciešamās informācijas pietiekamību. Tas nozīmē, ka nosacījumam par cietušās personas informētību primāri ir divi aspekti. No vienas puses, cietušajai personai jābūt pieejamai informācijai, kas vajadzīga, lai varētu celt zaudējumu atlīdzināšanas prasību, citstarp tai jābūt informācijai par pārkāpuma izdarītāja identitāti un pārkāpuma esamību, kā arī informācijai, kas vajadzīga, lai noteiktu attiecīgā pārkāpuma dēļ nodarīto kaitējumu. No otras puses, dokumentam, kurā ietverta šāda informācija, jārada konkrētas tiesiskas sekas uzņēmumiem, kas ir aizliegtās vienošanās dalībnieki, un cietušajām personām, kā arī valsts tiesai, kas izskata zaudējumu atlīdzināšanas prasību.

57. Ņemot to vērā, Tiesa spriedumā *Heureka* arī uzsvēra, ka “nav izslēgts, ka persona, kurai konkurences noteikumu pārkāpuma dēļ ir nodarīti zaudējumi, var uzzināt informāciju, kas nepieciešama, lai celtu zaudējumu atlīdzināšanas prasību, labu laiku pirms Komisijas lēmuma kopsavilkuma publicēšanas [*Oficiālajā Vēstnesī*]”³⁵.

58. Tomēr šajā lietā tas tā nav.

59. Tādēļ jānosaka, kurā brīdī cietušās personas rīcībā varēja būt informācija: a) kas ir pietiekama, lai celtu zaudējumu atlīdzināšanas prasību, un kas vislabāk atbilst Savienības konkurences tiesību mērķiem, tostarp tiesībām saņemt atlīdzinājumu par nodarīto kaitējumu, b) uz kuru attiecināma

³¹ Spriedums *Heureka*, 78. punkts.

³² Spriedums *Heureka*, 73. punkts.

³³ Padomes regula (2002. gada 16. decembris) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101. un 102. pantā] (OV 2003, L 1, 1. lpp.).

³⁴ Spriedums *Heureka*, 74. punkts.

³⁵ Turpat, 70. punkts un tajā minētā judikatūra.

tiesiskuma prezumpcija, kas tādējādi atbilst tiesiskās drošības un efektivitātes principam, un c) kurai ir pierādījuma spēks valsts tiesās, kas līdzīgs tam, kādu Savienības likumdevējs piešķir Komisijas lēmumiem.

a) Informācija, kas ir pietiekama, lai celtu zaudējumu atlīdzināšanas prasību, un kas vislabāk atbilst Savienības konkurences tiesību mērķiem, tostarp tiesībām saņemt atlīdzinājumu par nodarīto kaitējumu

60. Kā norādījusi Tiesa – “strīdus, kas attiecas uz konkurences tiesību pārkāpumiem, principā raksturo informācijas asimetrija par sliktu cietušajai personai, un tas padara tai informācijas iegūšanu grūtāku nekā konkurences iestādēm vajadzīgās informācijas, lai tās varētu īstenot savas pilnvaras piemērot konkurences tiesības, iegūšanu”³⁶.

61. Privāttiesiskās izpildes prasībās šāda informācija ir pietiekama, “ja cietušajai personai ir zināma informācija, kurā [it īpaši] ietilpst konkurences tiesību pārkāpuma esamība, zaudējumu esamība, cēloņsakarība starp šiem zaudējumiem un šo pārkāpumu, kā arī pārkāpuma izdarītāja identitāte”³⁷.

62. Ceļot prasību valsts tiesā, cietusī persona var iegūt VKI apkopoto informāciju, kas tai nepieciešama, tiklīdz VKI lēmums ir kļuvis pieejams, neatkarīgi no tā, kādi līdzekļi ir izmantoti tā publiskošanai. Tomēr jāņem vērā – ja VKI lēmums vēl nav galīgs un ir pārsūdzams kompetentajās tiesās, fakti un dalība iespējamajā rīcībā var tikt apstrīdēti. Kā tiesas sēdē norādīja Spānijas valdība, saskaņā ar Spānijas tiesībām fakti, kas raksturo konkurences tiesību pārkāpuma esamību, zaudējumu esamību, cēloņsakarību starp šiem zaudējumiem un pārkāpumu, kā arī pārkāpuma izdarītāja(-u) identitāti, noteikti var mainīties pēc pārbaudes tiesā. Tāpēc, kamēr VKI lēmums nav kļuvis galīgs, cietušajai personai nav pilnīgas informācijas par visiem elementiem, kas ļauj celt secīgu zaudējumu atlīdzināšanas prasību.

63. Manuprāt, pilnīgas un autoritatīvas informācijas trūkums rada divus riska faktorus. Pirmkārt, tādā lietā kā pamatlieta cietušajai personai faktiski ir pienākums prasīt noilguma termiņa apturēšanu vai pārtraukšanu, kamēr tiks pabeigta VKI lēmuma galīgā pārbaude tiesā, un tas, kā apstiprināts tiesas sēdē, ir gan dārgs, gan laikietilpīgs process³⁸. Otrkārt, pastāv risks, ka cietušajai personai būs jāsedz tiesvedības izmaksas, ja spriedums būs tai nelabvēlīgs vai daļēji nelabvēlīgs tādēļ, ka tiesā veiktās pārbaudes rezultātā ir notikušas izmaiņas. Tas var atturēt cietušās personas celt privāttiesiskās izpildes prasības un apdraudēt LESD 101. panta pilnīgu efektivitāti, un it īpaši tā 1. punktā noteiktā aizlieguma lietderīgo iedarbību³⁹.

³⁶ Spriedums *Heureka*, 57. punkts.

³⁷ Spriedums *Heureka*, 64. punkts.

³⁸ CP tiesas sēdē apgalvoja – ja viņam būtu bijis jāpārtrauc noilguma termiņš, laikā no 2015. gada līdz 2021. gadam nosūtot ārpusiņas prasījumus, viņam kopsummā būtu bijis jāiztērē 4800 EUR, sūtot brīdinājuma vēstules katram pārkāpuma izdarītājam katru gadu, lai pieprasītu tikai 1400 EUR zaudējumu atlīdzību. Turklāt viņam būtu jāmaksā advokātam honorārs, kas nav atgūstams tiesā. Tādējādi cietušajai personai galu galā būtu jāiztērē daudz lielāka summa nekā atlīdzība, uz kuru tai ir tiesības, pat pirms zaudējumu atlīdzības prasības celšanas.

³⁹ Skat. spriedumu *ASG 2*, 61. un 63. punkts (minēts šo secinājumu 33. un 34. punktā).

64. No Spānijas (*Audiencia Provincial de Madrid*) (Madrīdes provinces tiesa, Spānija) valsts judikatūras⁴⁰ izriet, ka personām, kurām nodarīts kaitējums šādas pretkonkurences rīcības dēļ (proti, it īpaši patērētājiem), prasības celšana tiesā pirms VKI lēmuma stāšanās spēkā rada “risku, ka celtās prasības tiks automātiski noraidītas” lēmuma atcelšanas gadījumā, kā rezultātā attiecīgā tiesa piespriedis cietušajām personām atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Šajā ziņā Tiesa spriedumā *Tráficos Manuel Ferrer* nosprieda – ja prasītāja prasījumi ir daļēji noraidīti, “viņam var tikt pamatoti piespriests segt savus tiesāšanās izdevumus vai vismaz daļu no tiem, kā arī daļu no kopīgajām izmaksām”⁴¹.

65. Turklāt lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir minēta *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) judikatūra⁴², saskaņā ar kuru noilguma termiņi jāinterpretē šauri, jo tie ir balstīti nevis uz stingra taisnīguma principiem, bet gan uz tiesiskās drošības principiem un prezumpciju, ka lietas dalībnieks ir atteicies no tiesību celt prasību izmantošanas. Tādējādi atbilstoši šai judikatūrai *atlīdzinājuma princips nozīmē, ka ir pilnībā jāzina viss kaitējuma apmērs*. Tādēļ būtu jāvelk paralēle ar lietām par miesas bojājumiem, kurās šādas zināšanas rodas nevis brīdī, kad nodarīts kaitējums, bet tikai pēc tam, kad kaitējums ir stabilizējies un ir pilnībā noskaidrotas tā turpmākās sekas.

66. Ņemot to vērā, Tiesa ir atzinusi, ka cietušās personas rīcībā ir visa informācija, lai varētu celt prasību, “neatkarīgi no tā, vai attiecīgais Komisijas lēmums ir kļuvis galīgs”⁴³. Tādējādi Tiesa nav pieprasījusi, ka kaitējumam jābūt pilnībā zināmam, lai kompensētu cietušās personas un pārkāpuma izdarītāja zināšanu asimetriju. Tā vietā Tiesa ir balstījusies uz citu līdzsvarozošu faktoru, proti, Savienības iestādes akta radītajām tiesiskajām sekām.

67. Tādēļ uzskatu, ka secīgu prasību gadījumā cietušajai personai ir tiesības celt prasību, nevis pamatojoties uz jebkuru oficiālu dokumentu, kurā ietverta attiecīgā informācija, bet gan tikai tad, ja cietusi persona var balstīties uz lēmumu, kas var radīt konkrētas tiesiskās sekas. Noilguma termiņa *dies a quo* būtu nosakāms tikai šajā brīdī. Citiem vārdiem, lai kompensētu informācijas asimetrijas sekas un ņemot vērā efektivitātes principu, cietušās personas rīcībā vajadzētu būt informācijai, kas, lai arī nav pilnīga, tomēr ir uzticama un veicina tiesisko drošību.

b) Informācija, uz kuru attiecināma tiesiskuma prezumpcija un kura tādējādi atbilst tiesiskās drošības prasībām un efektivitātes principam

68. Uz Savienības iestāžu aktiem principā ir attiecināma *tiesiskuma prezumpcija* un tie tādējādi “rada tiesiskas sekas tik ilgi, kamēr tie netiek atcelti vai atsaukti”. Tādēļ “visiem Savienības tiesību subjektiem [jāatzīst] minēto tiesību aktu pilnīgu efektivitāti, ja vien to prettiesiskumu nav konstatējušas [Savienības tiesas]”. Tiem ir arī “[jāievēro] izpildāmība, ja vien [Savienības tiesas] nav lēmušas apturēt to izpildi”⁴⁴.

⁴⁰ Kā minēts Guerra Henríquez, L., un Aquilué Borau, S., “*El dies a quo del plazo de prescripción en los procedimientos civiles de reclamación de daños derivados de infracciones del derecho de la competencia: práctica reciente*”, Actualidad Jurídica Uría Menéndez, Nr. 65, 2024. gada oktobris, 159. lpp. Skat. arī *Audiencia Provincial de Madrid* (Madrīdes provinces tiesa) 2024. gada 11. jūnija spriedumu, kurā tika atzīts, ka *dies a quo* var noteikt tikai tad, kad visi pārkāpuma izdarītāji ir izsmēluši visas pārsūdzības iespējas un VKI lēmums ir kļuvis galīgs.

⁴¹ Ja vien viņš ir vainojams šo izmaksu radīšanā, piemēram, nesamērīgu prasījumu vai veida, kā tas ir ievirzījis tiesvedību, dēļ. Spriedums, 2023. gada 16. februāris, *Tráficos Manuel Ferrer* (C-312/21, EU:C:2023:99, 47. punkts).

⁴² Skat. lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 13. lpp. oriģinālvalodā, kurā minēts 2013. gada 4. septembra spriedums Nr. 528/2013. Atsaucos arī uz *Juzgado de lo Mercantil nº 2 de Madrid* (Madrīdes Komerclietu tiesa Nr. 2, Spānija) 2020. gada 9. jūnija spriedumu, saskaņā ar kuru *dies a quo* noteikšanai ir nepieciešama “pilnīga tiesvedības spēja” un “pilnīgas zināšanas par zaudējumu galīgo apmēru”, kas pastāv tikai tad, kad VKI lēmums kļuvis galīgs.

⁴³ Spriedums *Heureka*, 78. punkts.

⁴⁴ Spriedums *Heureka*, 73. punkts. Skat. arī 77. punktu.

69. Vienlaikus iesniedzējtiesa uzskata, ka saskaņā ar valsts tiesību aktiem tiesai, kas izskata zaudējumu atlīdzināšanas prasību, kura celta pēc CNMC lēmuma, kas vēl nav kļuvis galīgs, jo par to ir celta prasība atcelt tiesību aktu, *konstatējums par attiecīgā pārkāpuma esamību nevar būt saistošs, kamēr šis lēmums nav kļuvis galīgs*. No tā izriet, ka Savienības akts (Komisijas lēmums) un VKI lēmums – pirms šie akti kļuvuši galīgi – rada atšķirīgas tiesiskās sekas, kas nav nenozīmīgas.

70. Tiesas judikatūrā jau ir aplūkots, kāda ietekme uz secīgām zaudējumu atlīdzināšanas prasībām ir VKI lēmumiem, ar kuriem konstatēts konkurences noteikumu pārkāpums un kuri pēc pārbaudes tiesā *ir kļuvuši galīgi*.

71. No sprieduma *Repsol Comercial de Productos Petrolíferos*⁴⁵ 62. un 63. punkta būtībā izriet – ja VKI ir pieņēmusi lēmumu, ar kuru konstatēts konkurences noteikumu pārkāpums un kurš ir kļuvis galīgs pēc pārbaudes tiesā, un ja Direktīvas 2014/104 9. pants, kurā regulētas šādu lēmumu saistošās sekas, nav piemērojams *ratione temporis*, uzskatāms, ka šis konstatējums ir spēkā attiecībā uz zaudējumu atlīdzināšanas prasību par to pašu pārkāpumu, ja vien atbildētājs nav iesniedzis pierādījumus par pretejo.

72. Šāda prezumpcija nav piemērojama tādās lietās kā pamatlīta, kurās, lai gan VKI lēmums ir publicēts šīs iestādes tīmekļvietnē, tas vēl nav kļuvis galīgs. Šķiet, ka šādās lietās šis lēmums var būt tikai norāde par attiecīgā pārkāpuma esamību, jo valsts tiesai, kas izskata zaudējumu atlīdzināšanas prasību, tas nerada nekādas saistošas sekas⁴⁶.

73. Ņemot vērā, ka VKI lēmuma tvērums var būtiski mainīties tiesvedības gaitā un, kā apgalvojuši iesniedzējtiesa, šajā lēmumā izdarītie secinājumi par pārkāpuma esamību valsts tiesai nav saistoši, kamēr šis lēmums nav kļuvis galīgs⁴⁷, tikai šim “pēdējam posmam LESD 101. panta īstenošanā publiskajā sfērā”⁴⁸ piemīt īpašības, kas “ļauj skaidri, precīzi un pārskatāmi noteikt brīdi, kad sāk skaitīt noilguma termiņu gan uzņēmumiem, kas ir aizliegtās vienošanās dalībnieki, gan cietušajiem”⁴⁹. Manuprāt, jebkurš cits risinājums cietušo personu nostādītu ievērojami neizdevīgākā situācijā nekā pārkāpuma izdarītāju(-us), vēl jo vairāk gadījumos, kad noilguma termiņš ir pārāk īss salīdzinājumā ar parasto laiku, kas nepieciešams, lai pārskatītu VKI lēmumu tiesā⁵⁰.

74. Ģenerāladvokāts N. Jēskinens [*N. Jääskinen*] ir norādījis, ka “ir pienācīgi jāņem vērā LES 19. panta 1. punkts un tas, cik lielā mērā šī norma sniedz papildu garantiju efektivitātes principam. Saskaņā ar 19. panta 1. punktu dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir “pietiekami, lai nodrošinātu efektīvu tiesisko aizsardzību jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības”. Citiem vārdiem, ņemot vērā šo Līguma normu, no Savienības tiesību aktiem izrietošu tiesību efektīvas tiesiskās aizsardzības standarts šķiet augstāks nekā klasiskā formula ar atsauci uz praktisko neiespējamību vai pārmērīgām grūtībām. Manuprāt, tas nozīmē, ka *valsts tiesību aizsardzības līdzekļiem jābūt pieejamiem, ātri īstenojamiem un ar saprātīgu izmaksu efektivitāti*”⁵¹.

⁴⁵ Spriedums, 2023. gada 20. aprīlis (C-25/21, EU:C:2023:298).

⁴⁶ Kā tiesas sēdē norādīja CP, piemēram, 2015. gadā, veicot pārbaudi tiesā, aptuveni 60 % CNMC pieņemto lēmumu tika atcelti.

⁴⁷ Skat. šo secinājumu 69. punktu.

⁴⁸ Pēc analogijas skat. ģenerāladvokāta A. Ranta [*A. Rantos*] secinājumus lietā *Volvo un DAF Trucks* (C-267/20, EU:C:2021:884, 123. punkts).

⁴⁹ Pēc analogijas skat. ģenerāladvokāta A. Ranta secinājumus lietā *Volvo un DAF Trucks* (C-267/20, EU:C:2021:884, 123. punkts). Skat. arī 122. punktu.

⁵⁰ Skat. šo secinājumu 79.–82. punktu.

⁵¹ Ģenerāladvokāta N. Jēskinena secinājumi lietā *Donau Chemie u.c.* (C-536/11, EU:C:2013:67, 47. punkts) (mans izcēlums).

75. Šajā kontekstā – un ņemot vērā arī to, ka noilguma termiņi ierobežo cietušo personu tiesības un tādēļ tie jāinterpretē tā, lai nodrošinātu nepieciešamo pieejamību, ātru īstenojamību un izmaksu efektivitāti, – Tiesai būtu jādod priekšroka *pro actione* principam labvēligam risinājumam.

76. Tomēr ir svarīgi arī līdzsvarot cietušās personas intereses ar citu zaudējumu atlīdzināšanas prasībā iesaistīto dalībnieku interesēm. No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka saskaņā ar Likuma 39/2015 par valsts iestāžu kopējo administratīvo procedūru⁵² 90. panta 3. punktu CNMC lēmumu izpildāmība tiek automātiski apturēta no brīža, kad attiecīgā cietusī persona paudusi nodomu celt prasību tiesā par šādiem lēmumiem, līdz brīdim, kad attiecīgais lēmums kļūst galīgs. Tiesa var atcelt apturēšanu tikai ar tiešu lēmumu pagaidu noregulējuma procesā.

77. Lai gan varētu apgalvot, ka risinājums, atbilstoši kuram *dies a quo* sākas tikai pēc tam, kad VKI lēmums kļuvis galīgs, papildzina nenoteiktības periodu un kavē zaudējumu atlīdzināšanas prasības galīgo izlemšanu, no iepriekš minētās informācijas ir skaidrs, ka šī aizkavēšanās ir tieši saistīta ar VKI lēmuma pārbaudi tiesā. Kamēr notiek šī pārbaude, attiecīgā uzņēmuma statuss tiek apturēts, un šajā ziņā zaudējumu atlīdzināšanas prasības gadījumā pārkāpuma izdarītāja aizstāvībai varētu būt izdevīgi arī nogaidīt, līdz VKI lēmums kļūs galīgs. Katrā ziņā pārkāpuma izdarītāja galīgais statuss palīdzētu efektīvi piemērot tiesiskās drošības principu.

78. No tā izriet, ka noilguma termiņa *dies a quo*, kas noteikts datumā, kad VKI lēmums kļuvis galīgs, zaudējumu atlīdzināšanas prasībās ir labvēlīgāks tiesiskās drošības un efektivitātes principa ziņā, un šis risinājums principā ir izdevīgāks gan prasītājiem, gan atbildētājiem. Jāuzsver, ka tieši tiesiskā drošība ir noilguma termiņu piemērošanas mērķis.

79. Apsvērumos Komisija ir apgalvojusi, ka noilguma termiņa sākšanās vai nu brīdī, kad i) CNMC lēmums tiek publicēts, pat ja tas ir pārsūdzēts un vēl nav kļuvis galīgs, vai ii) kad šis lēmums kļūst galīgs, var atbilst Savienības tiesībās noteiktajām prasībām.

80. Pamatojoties uz iepriekš veikto analīzi, uzskatu, ka i) punktā ietvertais risinājums var apdraudēt LESD 101. panta mērķus un efektivitātes principu saistībā ar privāttiesiskās izpildes sekmīgu nodrošināšanu Savienībā.

81. Ja tiktu izmantots šis risinājums, *dies a quo* būtu datums, kad CNMC lēmums tika publicēts šīs iestādes tīmekļvietnē (2015. gada 15. septembris). Viena gada noilguma termiņš, kas tolaik bija piemērojams Spānijā, sāktos un beigtos pirms Direktīvas 2014/104 faktiskās transponēšanas termiņa (2016. gada 27. decembris). Tas nozīmētu, ka šīs direktīvas 10. pants, kurā paredzēti noteikumi par noilguma termiņiem, nebūtu piemērojams pamatlietā un cietusī persona nevarētu atsaukties uz minētās direktīvas 10. panta 3. punktā paredzēto pagarināto piecu gadu noilguma termiņu.

82. No Tiesas judikatūras izriet – “ja noilguma termiņš, kas sākas pirms to procedūru pabeigšanas, kuru beigās galīgo lēmumu pieņem [VKI] vai apelācijas iestāde, ir pārāk īss salīdzinājumā ar šo procedūru ilgumu un nevar tikt ne apturēts, ne pārtraukts šādu procedūru laikā, nav izslēgts, ka šis noilguma termiņš beidzas pat pirms minēto procedūru pabeigšanas.

⁵² Ley 39/2015 del Procedimiento Administrativo Común de las Administraciones Públicas, 2015. gada 1. oktobris, BOE Nr. 236, 2015. gada 2. oktobris, 89343. lpp.

Šādā gadījumā nevienai personai, kas ir cietusi zaudējumus, nebūtu iespējams celt prasību, pamatojoties uz galīgo lēmumu, ar kuru konstatēts Savienības konkurences noteikumu pārkāpums”⁵³.

83. Iesniedzējtiesa un *Nissan* ir norādījušas uz iespēju apturēt tiesvedību⁵⁴. Tomēr uzskatu, ka šajā lietā šādaī iespējai nav izšķirošas nozīmes, jo tā nav automātiska, prasītājam tā jāpieprasa un saistībā ar to jāmaksā dažādas maksas. Turklāt tiesai ir rīcības brīvība lemt par tiesvedības apturēšanu. Jānorāda, ka zaudējumu atlīdzināšanas prasības izskatīšanu var lūgt apturēt *tikai tad*, kad tā jau ir celta, un tas pirmām kārtām nozīmē, ka prasība ir jāceļ noilguma termiņā. Kā apgalvojis CP un Spānijas valdība, no tā izriet, ka prasības apturēšana šajā kontekstā nešķiet piemērots risinājums tiesiskās drošības ziņā un saistībā ar to, ka valsts tiesību aizsardzības līdzekļiem jābūt “pieejamiem, ātri īstenojamiem un ar saprātīgu izmaksu efektivitāti”⁵⁵. Šādā risinājumā nav arī ņemts vērā fakts, ka principā, lai celtu zaudējumu atlīdzināšanas prasību, ir nepieciešama sarežģīta faktu un ekonomiskā analīze, kurai parasti vajadzīgs zināms laiks⁵⁶.

84. Tas nozīmē, ka interpretācija, saskaņā ar kuru *dies a quo* ir datums, kad CNMC lēmums kļuvis galīgs, ir vienīgā interpretācija, kas atbilst tiesiskās drošības un efektivitātes principu nosacījumiem, kas paredzēti secīgu prasību par zaudējumu atlīdzināšanu gadījumā.

c) Informācija, kurai ir pierādījuma spēks valsts tiesās, kas līdzīgs tam, kādu Savienības likumdevējs piešķīris Komisijas lēmumiem

85. Vispirms jānorāda, ka saistībā ar zaudējumu atlīdzināšanas prasībām par Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem Savienības likumdevējs Komisijas lēmumiem nepārprotami ir piešķīris pierādījuma spēku, kas atšķiras no VKI lēmumiem piešķirtā spēka, ciktāl tas attiecas uz valstu tiesām.

86. Spriedumā *Heureka* (74. punkts) ir skaidri norādīts, kāds tiesiskais režīms ir piemērojams VKI lēmumiem, no vienas puses, un kāds ir piemērojams Komisijas lēmumiem, no otras puses: “saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 16. panta 1. punkta pirmo teikumu, ja valsts tiesas lemj par līgumiem, lēmumiem vai darbībām, uz kurām attiecas LESD 101. vai 102. pants un uz kurām jau attiecas Komisijas lēmums, tās nevar pieņemt lēmumus, kas būtu pretrunā Komisijas pieņemtajam lēmumam. Taču 16. panta 1. punktā nav prasīts, ka Komisijas lēmumam jāklūst galīgam, lai valsts tiesai būtu pienākums to izpildīt. Tādēļ minētais 16. pants atšķiras no Direktīvas 2014/104 9. panta [57], atbilstoši kuram [VKI] lēmumiem pierādījuma spēks ir tikai tad, ja šie lēmumi ir galīgi. Šo atšķirību starp šīm abām tiesību normām pamato tieši Savienības iestāžu lēmumu saistošais spēks” (mans izcēlums), kā arī Savienības tiesību pārākums⁵⁸.

⁵³ Spriedums *Cogeco*, 52. punkts.

⁵⁴ *Nissan* apgalvo, ka Spānijas tiesībās nekas neliedza cietušajām personām pārtraukt vai apturēt noilguma termiņu “*sine die*” vai “*in aeternum*”.

⁵⁵ Skat. šo secinājumu 74. punktu.

⁵⁶ Skat. šo secinājumu 40. punktu.

⁵⁷ Saskaņā ar 9. panta 1. punktu “dalībvalstis nodrošina, ka valsts konkurences iestādes vai pārsūdzības tiesas galīgajā nolēmumā konstatētais konkurences tiesību pārkāpums tiek uzskatīts par neapstrīdami pierādītu attiecībā uz zaudējumu atlīdzināšanas prasību, kas celta to valsts tiesās saskaņā ar LESD 101. vai 102. pantu vai valstu konkurences tiesībām”.

⁵⁸ Skat. arī ģenerāladvokātes J. Kokotes secinājumus lietā *Heureka Group* (Cenu salīdzināšana tiešsaistē) (C-605/21, EU:C:2023:695, 59. un 60. punkts).

87. Kā ģenerālvokāte J. Kokote paskaidrojusi lietā *Cogeco*⁵⁹, “pirms Direktīvas 2014/104 9. pants kļuva piemērojams, saskaņā ar Savienības tiesībām tikai Eiropas Komisijas lēmumiem bija jāatzīst saistošs spēks tiesvedībās valstu tiesās. Šis īpašais saistošais spēks, kas izriet no Regulas Nr. 1/2003 16. panta 1. punkta un *Masterfoods* judikatūras [60], ir pamatojams ar Komisijas izšķirošo nozīmi, veidojot konkurences politiku Eiropas iekšējā tirgū, un galu galā arī ar Savienības tiesību pārākumu un Savienības iestāžu lēmumu saistošo spēku. To nevar tādā pašā veidā attiecināt arī uz [VKI] lēmumiem, ja vien Savienības likumdevējs to nereglamentē *expressis verbis*, kā tas to ir izdarījis vēlāk Direktīvas 2014/104 9. pantā”.

88. Iepriekš minēto apsvērumu ilustrē arī tas, ka Komisijas lēmumu gadījumā pārkāpuma izdarītājam tiek uzlikts naudas sods un tas ir jāsamaksā nekavējoties, savukārt no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka *CNMC* lēmumu gadījumā naudas sodi parasti ir jāsamaksā tikai pēc tam, kad valsts tiesas ir galīgi apstiprinājušas sodu⁶¹.

89. No tā izriet, ka pastāv acīmredzama atšķirība starp apstākļiem lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Heureka*, un šo lietu. Turklāt šī atšķirība nav tikai formāla, bet ir materiāla un ietekmē attiecīgo lietas dalībnieku tiesību būtību.

90. Tā kā saskaņā ar Regulu Nr. 1/2003 Savienības konkurences tiesību īstenošanai valstu un Savienības līmenī ir jārada vienlīdzīgi konkurences apstākļi attiecīgajiem lietas dalībniekiem, es aicinātu Tiesu šajā lietā izmantot pieeju, kas būtu balstīta uz spriedumā *Heureka* pausto jēgu, nevis – pretēji Komisijas pieejai – vienkārši “nokopēt un ielīmēt” šo pieeju šajā lietā. Tas vēl jo vairāk tā ir informācijas asimetrijas dēļ⁶², kas ir par sliktu cietušajai personai, un tādējādi cietušo personu situācija nedrīkstētu vēl vairāk pasliktināties secīgās prasībās, kas celtas, pamatojoties uz VKI lēmumiem, salīdzinājumā ar prasībām, kas celtas, pamatojoties uz Komisijas lēmumiem.

91. Visbeidzot, jāpievēršas jautājumam par *informācijas publiskošanu*.

92. Attiecībā uz lēmuma “publicēšanas” *CNMC* tīmekļvietnē aspektu no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka Spānijas tiesībās nav prasīts publicēt lēmumu šajā tīmekļvietnē, lai tas juridiski stātos spēkā vai būtu spēkā, un saskaņā ar Spānijas tiesībām publicēšana nav juridisks līdzeklis, lai šo lēmumu darītu zināmu atklātībai.

93. It īpaši, kā uzsvērusi Spānijas valdība, nosakot noilguma termiņa *dies a quo*, *CNMC* lēmuma publicēšanu oficiālajā tīmekļvietnē nevar pielīdzināt Komisijas lēmuma kopsavilkuma publicēšanai *Oficiālajā Vēstnesī*. No Tiesas rīcībā esošās informācijas izriet, ka: i) *CNMC* tīmekļvietne nav valdības oficiālais vēstnesis, kas līdzinātos *Oficiālajam Vēstnesim*, un piemērojamos valsts tiesību aktos nav juridiskas prasības publicēt VKI lēmumus, lai tie stātos spēkā vai būtu spēkā, un ii) pamatlietā *CNMC* lēmums tika individuāli paziņots ieinteresētajām personām soda piemērošanas procedūrā, un lēmuma tiesiskās sekas attiecībā uz šīm personām ir atkarīgas tieši no šiem paziņojumiem, nevis no publicēšanas tīmekļvietnē⁶³.

⁵⁹ Ģenerālvokātes J. Kokotes secinājumi lietā *Cogeco Communications* (C-637/17, EU:C:2019:32, 96. punkts).

⁶⁰ Spriedums, 2000. gada 14. decembris, *Masterfoods* un *HB* (C-344/98, EU:C:2000:689, it īpaši 52. punkts kopsakarā ar 46. un 49. punktu).

⁶¹ Tas it īpaši ir izskaidrojams ar to, ka *CNMC* lēmumu izpildāmība automātiski tiek apturēta, ja pārkāpuma izdarītājs izsaka vēlmi to pārsūdzēt. CP pat apgalvoja, ka Spānijā lielākā daļa uzņēmumu neparedz līdzekļus naudas soda samaksai, kamēr *CNMC* lēmums nav kļuvis galīgs.

⁶² Skat. šo secinājumu 40. punktu un 23. zemsvītras piezīmi.

⁶³ Šo informāciju tiesas sēdē sniedza Spānijas valdība, atbildot uz Tiesas jautājumiem.

94. Protams, valsts tiesa varētu atzīt, ka lēmuma publicēšana CNMC tīmekļvietnē ir pietiekama, lai cietušās personas varētu iegūt informāciju, kas nepieciešama zaudējumu atlīdzināšanas prasības celšanai. Tomēr no iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka, ņemot vērā atšķirīgās tiesiskās sekas, ko rada oficiāla publicēšana (*Oficiālais Vēstnesis* vai valsts oficiālais vēstnesis), no vienas puses, un informatīva publicēšana (VKI tīmekļvietne), no otras puses, *dies a quo* būtu jānosaka tikai tad, kad lēmums ir ieguvis pierādījuma spēku valsts tiesās, kas līdzīgs tam, kādu Savienības likumdevējs piešķīris Komisijas lēmumiem, proti, – kad CNMC lēmums kļuvis galīgs.

4. Atbilde uz otro un trešo prejudiciālo jautājumu

95. Ņemot vērā iepriekš minēto, ierosinu Tiesai uz otro un trešo jautājumu atbildēt, ka LESD 101. pants un efektivitātes princips jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kā to interpretējušas attiecīgās valsts tiesas, atbilstoši kuram noilguma termiņš – kas piemērojams zaudējumu atlīdzināšanas prasībām par Savienības konkurences noteikumu pārkāpumu, kurš konstatēts VKI lēmumā (secīga zaudējumu atlīdzināšanas prasība), – sākas tikai tad, kad šis lēmums kļuvis galīgs, attiecīgā gadījumā – pēc tā apstiprināšanas attiecīgajās valsts tiesās.

V. Secinājumi

96. Ierosinu uz *Juzgado de lo Mercantil n.º 1 de Zaragoza* (Saragosas Komerclietu tiesa Nr. 1, Spānija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

LESD 101. pants un efektivitātes princips

jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kā to interpretējušas attiecīgās valsts tiesas, atbilstoši kuram noilguma termiņš, kas piemērojams zaudējumu atlīdzināšanas prasībām par Savienības konkurences noteikumu pārkāpumu, kurš konstatēts valsts konkurences iestādes lēmumā (secīgas zaudējumu atlīdzināšanas prasības), sākas tikai tad, kad šis lēmums kļuvis galīgs, attiecīgā gadījumā – pēc tā apstiprināšanas attiecīgajās valsts tiesās.